

Oplysning,

angaaende det Spørgsmaal:

Om det kand legges Dronning Margrete til Last, som en Stats-Feyl, at Greve Geert til Holsteen blev i Aaret 1386. forlænet med Hertugdømmet Slesvig?

af

A. G. CARSTENS.

S. I.

Med hvilken
Varlighed der
maa dommes
om viise Regen-
tere, fornemmeligen
fra de ældre
Tider.

Om viise og forfarne Regenters politiske Forhold kand man ikke domme forsigtigen nok. Deres Handlinger, som maaſkee ved første Øyeblik komme os fremmede for, tør vi ikke negte den Billighed, som Socrates udviste angaaende nogle mørke Steder i en Bog af Heraclitus: Svad jeg har forstaaet, sagde han, er skönt, og det samme formoder jeg om det som jeg ikke har forstaaet. Den, som ved alle deslige Lejligheder erindrer sig, hvor lidet Statsmands dristigste Dommere almindeligen kiende den rette Tilstand, i hvilken de have besundet sig, og hvor ofte den mindste opdagede Omstændighed i Sagen aabenbarer idel Overlæg og Indsigt der, hvor man tilforn ikke saae andet end Ubetænksomhed, han skal ikke letteligen komme i den Fristelse, at overile sig i at dadle kloge Fyrsters Foretagender. Og dersom det endnu derforuden kom an paa en Punct i Historien, der mestendeels laae skjult under Alderdommens Gruus, da skulde det særdeles være en stor Formastelse, om man i en afgjørende Tone vilde laste saadanne Beslutninger, som man nu ikke veed den rette Anledning til, og fordrifte sig til at afsirkle den Bane, hvorfra de største Mestere

Mestere i Regierings-Kunsten i hine ældgamle Tider havde ikke skuldet afsøge. En Tildragelse, hvort den, formedelst hendes uge-meene Stats-Klogskab, saa berømte Dronning Margrete har havt den fornemste Deel, giver et mærkværdigt Exempel, hvor let vi i slige Tilfælde kand overvile os med vore Domme. Det bliver almindeligen bebrejdet hende, som en uforvarlig Stats-Feyl, at hun ikke igien foreenede Hertugdømmet Slesvig, som et ledigt Læn, med den Danske Krone, efter at dets forrige af det Kongelige Danske Huus nedstammende Besiddere vare uddode; men samtykkede i, som Formynderske for hendes Sen Kong Oluf, at give det bort paa nye til Greve Geert af Holsteen. Ikke desmindre er intet vissere, end at det fuldkomneligen kand legges for Dagen, at slig ond Estertale er ugrundet. Sagen er desto meere en besynderlig Afhandling værd, jo større Ret en af Danmark saa høifortient Fyrstinde har til at fødre dette Forsvar, og jo flertere det endnu i Almindelighed seer ud med et saa vigtigt Stykke i vores Historie, som hendes Levnets Omstændigheder og Bedrifter ere.

Hvor ugrundet den Brevedelse er, som Dronning Margrete er underkastet, fordi hun gav Hertugdømmet Slesvig bort til Greve Geert af Holsteen.

§. 2.

Efter de almindelige Begreb om den Forandring, som foregik med Slesvig under Kong Oluf, er det intet Under, at Historie-Skriverne domme ilde om hans Moder, i det hun forsøgte den Lejlighed at bringe et saa vigtigt Læn igien til Kronen. Man seer vel, at jeg fornemmeligen sigter til Zvitfeld, hvilken de andre i Hobetal have efterfulgt. Han paastaer, at saa snart Hertug Henrik ved Døden var afgaaet, er Slesvig strax igien givet Greve Geert af Holsteen til Læn; og, uden at melde det ringeste om hvad der har givet Anledning til Sagen, slutter med den løse Anmærkning, at det havde været meger bedre, om man igien havde foreenet Fyrstendømmet med Riget, efter at derom fordum saa stor Krig var ført. Naar Sagen betragtes paa denne Side, synes virkelig den gandske Handel at falde ud til en utidig Fejlsighed, og en saa vigtig Kronen tilhørende Ret paa den letsindigste Maade at være bortkastet. Men denne Fortællings og de foregaaende Omstændigheders rette Sammenhæng, saaledes som det af tilforladelige og mestendeels endnu utrykte Efterretninger skal ret strax i et Følge fortælles, vil saa tydeligen vise, hvor længe Dronningen forhalte sin omspær fattede Slutning, og tillige dens uforbi-

Til hendes Retfærdiggjørelse udkræves intet andet end at rette de almindelige Begreb om denne Tildragelses Sammenhæng.

uforbigængelige Fornødenhed, at hendes Forhold skal retfærdig-
giøre sig selv, og ikke behøve noget videre Forsvar.

§. 3.

Geert den
Store forlænes
med Hertug-
dommet Sles-
vig, og da han
igien aftræder
det til Hertug
Valdemar, for-
beholder sig og
sine Arvinger
Medforlæning
derpaa.

Den i Historien kyndige Læser er bekendt, at den ærgerrige
og krigske Greve til Holsteen, Geert den Store, efter at han
havde sat sin Søster-Søn, den unge Hertug Valdemar til Slesvig,
paa den Danske Throne, i Kong Christophers II. Sted, og selv
antog den Titel af Formynder til Riget, lod sig arveligen for-
læne med Hertugdømmet Slesvig, for den besynderlige Tjeneste,
som han vilde anses for at have beviist Nationen; men at han
ikke længe kunde forsvare den af ham indsatte Konge paa Thronen,
og saaledes saae sig nødt til, da denne i Aaret 1330. maatte fra-
skrive sig Riget, at aftræde ham igien sit Hertugdømme, efter at
han ikke endnu i fire Aar havde havt det i Besiddelse. Han for-
søgte imidlertid ikke at beregne Danmark en saa fopelig Opførelse
meget høyt, og i sær at forbeholde sig Eftertrædelsens Ret til Slesvig,
i Fald hans Søster-Søn skulde døe uden Livs-Arvinger; ligesom
han og virkeligen bekom Med-Forlæning for sig og sine Arvinger
paa denne vigtige Provintz af den igien indsatte Konge, da Her-
tug Valdemar blev honoridellig forlænet dermed. (1) Han lod sig
og ikke engang nøye med denne Sikkerhed, men formaaede strax
herefter den unge Hertug dertil; at han lod sine Lænsmand, Rid-
dere og Svenne i forvejen hylde ham, i paa kommende Fald, om
han, Hertugen, skulde uden Arvinger ved Døden afgaae; ligesom
denne og bød sine Amtmand og Fogder, at de, i nys ommeldte
Fald, skulde alleneste holde sig til Greven og hans Arvinger med
de

(1) De nærmere Omstændigheder indeholder Udtoget af den i Ribe paa
Søndagen Invocavit eller 25 Febr. 1330. oprettede Freds Slutning, hos
Hvitfeld S. 451. Dog er sammesteds Hovedpunktet forbigeaet, af
Greven er virkeligen meddeelt fælles Læn paa Hertugdømmet Slesvig.
Jeg vil derfor opfyde denne Mangel af Brødet sigo: Ceterum si Domi-
cellum Waldemarum Ducem Jucie absque legitimo herede discedere con-
tinget, ex tunc Nos Comitum predictum & heredes suos de Ducatu Sun-
derjucie inphodare tenemur & debemus. quem & actu cum dicto Do-
micello in solidum inphodauimus.

de dennem anfortroede Slotte. (2) Men fornemmeligen lod det sig fort for Morbroderens blodige Endeligt tydeligen see, med hvilken Utaalmodighed han stræbte efter at komme paa ny i Besiddelse af hans Søster-Søns Lande, hvis Bølligenhed gjorde dem aldeles fornødne til hans vidtudsæende Hensigter. Ved sin Overmagt, hvilken han havde ladet Hertugen føle i en mellem dem opkommen Feide; formodentligen og ved at gisre ham det glimrende Tilbud, at han vilde være ham behjælpelig til at bytte endnu engang sit Hertugdømme bort for et Kongerige, søgte han at bringe ham til at antage en Fred, hvis Hoved-Bilkaar var, at Hertugen skulde indrømme sin Morbroder den største Deel af de Slesvigiske Lande, med forbeholden Gienløsnings-Ret, og derfor, til Erstatning, antage det som Greven havde af Kronen til Pant i Jylland, og hvad han ellers der besad. Det kom og til en herom i Forveien sluttet Forening imellem dem, hvori dog Valdemar forbeholdt sig, at overlegge Sagen først endnu nøyere med sine Raad. (3) Men der blev snart gjort en Ende paa hans Tvivlrædighed. Greve

Hans Søner, Henrik og Nicolaus, tvang ham, efter deres Faders uformodede Død, uden videre Forhandling, at fuldende den aftalte Sag, omendskiont den Danske Throne imidlertid blev besat, og han nu var uden Haab, nogensinde igien at bestige den. Han maatte altsaa forbinde sig, til hans aabnbare Skade, at løse til sig, for en vis Sum Penge, den Pant-Rettighed, som Greverne havde paa Jylland, og hvad de ellers der besadde, og, til Sikkerhed for den største Deel af disse Penge, at overlade som et Underpant til dem Huuset Tørring med Staden Haderslev, og gandske Fogderie for ti tusende Mark lodig Søl; Huuset Sønder med Staden og gandske Fogderie, ogsaa for ti tusinde Mark, og Huuset Gottorf, med den Danske Skov, med

D 2

Stæderne

- (2) Det er Indholdet af et endnu utrykt Brev, som Hertug Valdemar Dagen efter Veders Fængsels Fes 1333. har udstædt til sin Morbroder, og hvilket han i A. 1339. har stadfæstet tillige med tvende andre, som han og har udgivet Greven til best.
- (3) Fordrag oprettet imellem Hertug Valdemar og Greve Geert den Store, i Lybik, Fredagen for Scholastica, eller 3die Febr. 1340. hos Hvitfeldt S. 465. 467. Om den Feide imellem dem, som skulde ophæves ved dette Fordrag, m. l. des der ikke l. ngst fra Enden; men endnu tydeligere i det andet Fordrag imellem Valdemar og Geert den Stores Søner, hvilket nu strax skal anføres.

Stæderne Eckernforde, Slesvig og Flensborg og det gandste Fogderie, for tolv tusende Mark. Hvorved og meget eftertænkningen blev beriget, at af disse saaledes for to og tredive tusende Mark Solo pantsatte Slotte og Fogderier, naar Hertugen eller hans Arvinger igien vilde indløse dem; skulde først Torning, dernæst Sønder, og endeligen tilsidst Gottorf indløses. (4) Saa overlyst benyttede sig en uretsfærdig Begierlighed af denne Herres Skrøbelighed, for at faae ham hans Fæderne Hertugdøm (Den Als, og et maadeligt Stykke af det næstliggende faste Land undtagen) spillet af Hænderne. Man tør og ingenlunde tvivle om, at det ham paatvungne sælsomme Bytte, i det mindste saa vidt Gottorf og det anseelige Fogderie angaaer, som da laae under dette Slot, er virkelig kommet i Stand. Greverne Henrik og Nicolaus have ikke længe herefter, ved et paa Gottorf udstædt Brev, som Pantes Herrer, stadfæstet Staden Slesvigs Privilegier, og af Greve Henrik blev den derefter, formedelst en den overfommen Jildebrand, fritaget for alle Skatter i sex Aar. (5) Derforuden har han i Aaret 1354 befriet det Trefoldigheds Kirken i Slesvig tiliggende Gods i Norgos Herred (som paa den Tid horte til Gottorfs Fogderie) for alle Paalæg og Besværinger, hans Land:Skat undtagen. (6) Og i Henseende til Staden Flensborg findes der endnu et af Hertug Henrik til Slesvig i Aar 1398. udgivet Brev, hvorved han har stadfæstet Staden alle de Rettigheder og Friheder, som den har havt under Hertugerne til Jylland, Erik og Valdemar, og derefter under hans Fader Greve Henrik og hans Farbroder Greve Nicolaus. (7) Hvor ibrigen de tvende Holsteenske Herrer ogsaa have været betænkte paa at sætte sig fast besynderligen i denne til deres Lande grændsende Egn, see vi deraf, at de ikke fandt en tilstrekkelig Sikkerhed i det
ellers

Færdeleshed
Gottorf med
i et aandske
Fogderie.

(4) Andet Fordrag imellem Hertug Valdemar og Greverne Henrik og Nicolaus, oprettet Dagen for St. Hans Dag 1340. i Sønderborg, hos Zwitfeld S. 473. 475. hvor man dog, efter Brevets Lydende, maa læse 42000 Mark Solo i stedet for 41000. og 32000 Mark Solo i stedet for 22000.

(5) Breve af 1343. og 1351. i Woodts Bøntrågen I Bind S. 175. 176.

(6) Brev af 1354. sammest. Side 5. S. og den 7 Note til følgende S.

(7) Brev af 1398. hos Westphal. Monum. IV. Bind S. 1955.

ellers velforvarede Slot Gottorf, men Greve Nicolaus opbygte endnu i det dertil hørende District, henved en halv Meil fra Flensborg, en Borg kaldet Niehus, og derhos tillod Flensborgerne, for at afværge fiendtlige Overfald, at omgive deres Stad med en Muur. (8)

§. 4.

For Kong Valdemar Atterdag, som imidlertid var kommen til sin Fæderne Thrones Besiddelse, havde den imellem Hertugen til Slesvig og Greverne til Holsteen sluttede Handel ikke kundet andet end være ubehagelig. Men han maatte i Begyndelsen lade sig alting befalde, og med Rolighed vente paa Sagernes videre Løb. Imidlertid yttrede det sig snart, hvor nær Slesvig laae ham paa Hiertet. Allerede i Aar 1345. formaaede han Hertugen til at forbinde sig noye med ham, og at udnævne ham, i Fald han, Hertugen, med Døden skulde afgaae, til Børge for hans Gemal og Børn, og til Regent over Landet, indtil disse maatte komme til deres myndige Aar; hvorved Greve Henrik og hans Broder herved bleve bevægede til at forsikre sig Hertugens Person, paa en til den Ende anrettet Jagt, og ikke at lade ham løs, førend han ophævede saadant Forbund. (1) Endnu tydeligere gav Kongen i et andet Tilfælde sine Tanker tilkiende. Ved Anledning af en imellem ham og Hertugen til Slesvig opkommen Feide, tvang han denne endog til at frasige sig sit Hertugdømme, og blev med Nød bevæget dertil, at han dog derefter gav sit Samtykke til at denne Frasigelse blev ophævet. (2) Herhos var hans Hensigt i de Krige,

Kong Valdemar stræber forgæves efter at blive Mestre af Hertugdømmet Slesvig.

D 3

som

(8) Holst. Kronik. 26 og 34 Cap. (hos Westphal. III. Bind. S. 100. 132.) Den femte Danske Kronike hos Ludvig, IX. Bind. S. 121. Brev af Greve Nicolaus hos Westphalen III. Bind. S. 373. det han, tillige med sin Broder-Søn Greve Geert, har givet paa denne nye Borg; og hvori, efter Brevets eget Indhold, Slutningen maa lyde saaledes: Datum Novo Castro sub anno Domini MCCCLXXX. quinto sequenti die Viti Martiris, nostris pendentibus sub sigillis. At ellers Niehus allerede 1431. er af Holstenerne selv igien sleiset, bevidner Körner S. 1304.

(1) Zvitfeld S. 491. 492. Körner hos Eccard S. 1060. melder og om denne Sag, dog, efter hans Sædbane, under et urigtigt Aar.

(2) Cont. App. ad Annal. Scal. a. 1355. ap. Westphal. Monum. T. I. col. 1401. Zvitf. S. 510.

som han tit maatte føre med Greverne til Holsteen, og ellers saa ofte der gaves Leplighed, stedse henvendt paa at befrie Hertugdømmet fra det Holsteenske Herredom. Dog længe uden nogen synsderlig Fremgang. Fra Flensborg maatte han nogle gange drage med uforrettet Sag, og da han vilde bemestre sig Slottet Tørring, blev dets Besidder, Nicolaus Lembek, lykkeligen undsat af de Holsteenske. (3) Efter at og Hertug Valdemars Gods og Rettigheder vare i Aaret 1364. faldne til hans endnu asfmægtigere Søn, (som man ikke uretteligen kunde kalde Henrik uden Land,) og Kongen derpaa var kommen i de Omstændigheder, at han maatte udvige for den ham opsætsige Jydsk Adel, og for hans af disse Freds-Forstyrreere i Harniff bragte mægtige Naboer, og i fire Aar flakke om udenlands, saa grebe de tvende Holsteenske Herrer endnu videre om sig, bekom mange af de Kongen tilhørende Jydsk Slotte i Hænder, og begyndte, fort efter hans Bortreise, offentlig at skrive sig Herrer af Jylland. (4) Dog den bekiendte imellem Danmark og Hanses-Staderne sluttede Fred, Valdemars Forlig med det Mecklenborgske Huus, (5) og hans derpaa fulgte Tilbagekomst til Kongeriget gave hans Sager snart et bedre Ansæende. Han befriede Jylland fra det Herredom, som Greverne til Holsteen havde tiltaget sig, og bragte det strax i det første Aar saa vidt, at de maatte henvise til ham, som den retmæssige Herre, alle Indvaanere i denne Provintz, der havde hyllet dem

(3) Holst. Kron. 23. 26 Cap. (hos Westphal. III. Bind. 80. 98. og f. S.) Cont. App. a. 1351. col. 1397. Svitt. S. 504. Saaledes blev Tørring ved den Lembekiske Familie, fra hvilken det i følgende Aarhundrede er kommen til dem af Ahlesfeldt, og endeligen 1494. til Kong Johan. See Dankw. Lands-Beskr. S. 94. og Woods Beytræge. I. Bind S. 596.

(4) Gram i det Kiøbenhavnste Selskabs Skrifter I. Bind 300 og f. SS. IV. Bind 156 og f. SS Naade-Brev hos Terpager Rip. Cimbr. S. 692. som Henricus & Nicolaus Dei gratia Fratres, Comites Holfatix & Stormarix & Domini Jutia have meddeelt Staden Ribe, i Viborg 1368. Løverdagen efter Christi Himmelfart.

(5) Om denne Kongens Forsoning med det Mecklenborgske Huus, og om den hans Søster-Søn Prints Albert derved forsikrede Thronfølge findes Efterretning i Udtogene af Chemnitzens Meckl. Kronike hos Herdes VII. Samling S. 610. Brevet er af Eusebii Dag eller 14 Augusti 1371.

dem. (6) Og dermed lod han sig ikke noye. Hertugdømmet Slesvigs Hiemsfald beroede nu kun paa to Dyne, da Hertug Henrik havde ingen mandlig Arving. Desto ivrigere lod Kongen sig være angelegen, at komme til at besidde Landet, endnu førend det blev ledigt. Med denne vigtige Hensigt finde vi ham stærk i Arbejde, i de sidste Aar af hans Regiering, som have ellers giort et stort Gab i hans Historie. Han betiente sig derved af det samme Middel, som han allerede med god Virkning havde brugt, for at bringe hans adspilte Kongerige tilfammen igien. Hvad Slotte og Godsfer i Hertugdømmet vare afhændede, og mestendeels ved igientagne Pantsettelser komne i den tredie og fjerde Haand, indløste han af Besidderne, og den, som ikke vilde tage imod Pantsummen, maatte vente, efter Kongens forhen bekiendte Maade, at han med Baabens Magt blev tvungen dertil. Man kunde og virkeligen imod Sagen selv ikke have noget grundet at indvende, da Valdemar til saadan Pantindløsning havde faaet Fuldmagt af Hertug Henrik og hans Moder Enke-Hertuginde Rigize. Af denne findes der endnu et i Sonderborg paa Ny-Aars Dag 1373. givet Brev, i Kraft af hvilket hun udfaarer Kongen til hendes Børge, saa længe hun lever, uden at beholde Frihed til at sige ham op; og undergiver hans Tilsyn og Beskyttelse hendes gandske Livgeding, bestaaende i Den Als og adskillige Herreder paa det nærliggende faste Land; lovende derhos, i Fald hand skulde igien forbyrve eller vinde, eller paa anden Maade komme til nogle hendes Livgeding tilhørende Herreder, Kirke-Sogne, Gods, Fæstninger eller Gaarde, som hun ikke har i Besiddelse, at lade ham beholde samme, og ikke at fodre dem tilbage af ham og hans Arvinger og Efterkommere, dog hendes Søn den ham i sin Tiid tilkommende Indløsning forbeholden. Og at Kongen ligeledes har vidst at bringe Hertug Henrik til at befordre hans Hensigter,

Først imod den Tiid, da den Slesvigske Stamme uddøde, faaer hand det, med Hertug Henricks og hans Moders Rigizes Samtykke, i Besiddelse.

Bilage A.

(6) Gram i det Rish. Sælf. Skrifter IV. Bind S. 183. Hertug Alberts til Mællenberg, og hans Søn, Hertug Henricks, Kiendelse og Forlig imellem Kong Valdemar og Greverne Henrik og Nicolans, som er givet i Flensborg 1373. Dagen før Pauli Omvendelse, og er endnu til i Original, skrevet paa Papper, med Compromiss-Dommernes paatrykte Segl. Bortmer (saa hedder det i dette Brev) so sollen de Holsten heren alle Riddere vade knechte vnd alle Borge de in Nort Jütlande wonen, vnde de en gh hulldighet hebben, de ere man ghe worden sin, wisen an den Konynge.

Bilag B.

Hensigter, beviser et andet meget mærkværdigt Brev, hvorved denne i Nyborg paa St. Hans Dag 1374. overdrog til ham sin Ret at igien indløse Slottet Gottorf, med alle Lande, Folk, Kirker, Læn, Slotte, Stæder og Fæstninger, saa og de Friser, som vare lagte dertil, (7) og alle øvrige Tilhørende; og det paa saadan Maade, at hand, Henrik, skulde indstaae ham for Slottets og de dertil hørende Landes og Undersaatters roelige Besiddelse, og Valdemar skulde være beføjet til at beregne alle de Omkostninger, som vare anvendte og endnu kunde anvendes paa Hertugdømmet, og paa at tilbagebringe de derfra afhændede Stykker, samt al den dermed forbundne Skade, til den Summa, hvormed Hertugen skulde indløse Gottorf; saa at denne, hans Arvinger og Efterkommere, skulde ikke fodre Slottet og dets Tilhørende af Kongen, hans Arvinger og Efterkommere, førend de havde erstattet dem, tillige med den Gottorfske Pante-Sum, de ommeldte Skades Lidelser og Omkostninger. Paa denne til Valdemar overladte Indløsning af Slottet Gottorf og det dermed pantsatte store Fogderie berøede Hoved-Sagen i at udføre hans Anlæg. Han forsømte og ikke at tilbyde Greverne til Holsteen Pante-Summen. Men dens Modtagelse blev afflaaet. (8) Greverne havde mærkeligen forbedret deres Underpant, og ved den i Aaret 1340. udbestemte Punct, at Gottorf skulde indløses allerlidst, havde de i Hiertet beholdt det faste Forsæt, aldrig med det gode at give det tilbage. Dertil kom og i særdeleshed den Slesvigiske Stammes Udgang, som hændte sig just paa denne Tiid, (9) og som ikke mindre

Da Gottorf og Niehuus undtagne, om hvis Tilbageløsning Greverne af Holsteen ikke ville høre noget.

(7) To Friskske Herreder, Nørgos-Herred (nu Landskabet Bredstedt) og Syndergos-Herred (nu Husum Amt) laae paa den Tiid til Slottet Gottorf, og vare dermed i A. 1340. kommet til Greverne af Holsteen. Syndergos-Herred forekommer alt 1268. (hos Woodt II Bind S. 17.) og Nørgos Herred 1295. (sammest. S. 112.) som de Slesvigiske Hertugets Eyendom.

(8) Saaledes er de Vidners Udfigende, som 1424. i den Slesvigiske Sag af Kong Erik bleve fremstillede og af den Kejserslige Affskiftede Ludovico de Cataneis forhørte, efter det derover udstædte Notarial-Instrument, som endnu er til.

(9) At Hertug Henrik imod Mikkels Dag 1375. har ikke meere været i Live, derom betages os al Tvivl, ved et af hans Enke Kunigunda til Kong Valdemar udgivet Brev, i det Kiøb. Selsk. Skrifter IV. Deel 184 S. 1 et

drev de Holsteenske Herrer til at see det Haab opfyldt, som var givet deres Huus til det nu ledige Hertugdøm; end det paa ny opvakte hos Kongen den Begierlighed at faae det fuldkommen i Besiddelse. Ved saadant Sindelaug hos begge Parter maatte det useilbarligen komme til aabenbart Uvenskab imellem dem, og de havde allerede grebet til Vaaben, da Valdemar Atterdags Død satte paa engang et Maal for hans Foretagender. Imidlertid var det dog ved hans kloge og virksomme Omhyggelighed allerede kommet saa vidt, at de Slesvigiske Lande, Gottorf og Niehus med deres Tilhørende allene undtagne, vare aldeles i hans Hænder, da han forlod Verden. (10)

§. 5.

Greverne til Holsteen havde imidlertid ikke ladet Modet falde. At det var deres Forsæt paa alle Maader at beholde det Stykke af Slesvig, som de endnu havde i Besiddelse, sees besynderligen af den Omstændighed, at de just paa den Tid lode sig af Kæiser Carl IV. meddeele et Naade-Brev, hvorved han, egenmægtigen nok, gav dem Stadfæstelse paa den Told, som de havde i Gottorf, under det Foregivende, at samme horte som et Løn under ham og det Tyske Rige. Dog kunde Sagerne letteligen faldet gandske anderledes ud, end de haabede, dersom Kongen af Danmark havde levet længere. Men nu da den Danske Throne var blevet ledig, og der gik en temmelig Tid bort, inden man kunde blive eenig om at besætte den igien, bekom Greve Henrik og hans Broder frie Hænder, ikke allene uanfægtede at beholde Gottorf og

Efter hans Død giver den stridige Thronfølge Greverne Lejlighed til at gribe videre om sig i Hertugdømmet.
Bilage C.

I et Brev af 1377. hos Schubar de Jure Litoris 882 S. hedder det sigesledes: quondam Dux Sleszwickiensis pie recordationis. Hvitfeld melder vel paa d. 570 S. om et Brev, som endnu 1385. skal være udgivet af denne fyrste; men han har i den vidimerede Copie, han havde for Byne, forblundet Brevet selv med den tilføiede Bekræftelse. Denne er virkelig af anførte Nar; Brevet derimod, (som jeg ved Øjensyn er bleven forvissnet om) er af 1370. og altsaa 15 Nar ældre.

(10) Efter Bilaget D. som findes anført i følgende §. De i foreskænde 8de Note omtalte Bidner stemme og hermed overens; og den første nævner end og de Amts-Hovdinger, som Kong Valdemar havde i Sæderslev, Nabenraa, Tønder og paa Als.

Bilage D.

Og at rive til sig Nordfrisland selv, som da umiddelbar laae under Kronen.

og Niehus, men og (efter Stænderne i Jylland og Slesvig deres Vidnesbyrd af A. 1421.) endnu dertil at bemægtige sig anseelige Landstrækninger i det øvrige Hertugdøm. Den Tidende om Kongens Død var ikke saa snart blevet bekiendt i det Slesvigiske, førend sammesteds adskillige af Adelen sloge sig til Grevernes Partie, og forbandt sig til at aabne deres Slotte for dem. (1) Den Als bragt disse og foret derefter uden Sværdslag i deres Bold. **Zemning af Meinstorff**, der havde faaet den, som et Underpant, af den afdøde Konge, var troeløs nok til at aftræde til de Holsteenske Herrer hele Landet og de tre Slotte derpaa, tillige med det lige over for liggende Slot **Brodeborg**, imod at de betalte ham hvad han havde laant derpaa. (2) Men fornemmeligen fik de ved denne Tid en mægtig Tilvæxt i den frugtbare og rige Provintz **Nordfrisland**. En Deel deraf, jeg meener **Synder** og **Norgos Herreder**, havde de vel allerede faaet med Slottet **Gottorf**, hvortil den hørte. (3) Dog den ulige store Deel, som bestod af det **Nordstrandiske District** eller de saa kaldte **Syv Herreder**, saa og af **Lydersted**, **Evershop** og **Utholm**, var ikke endnu indlemmet Hertugdømmet **Slesvig**; men var stedse, som et særdeles Land, blevet umiddelbar under Kronen, og regnet til det Kongelige **Taffel-Gods**; endskiont **Jndvaaxerne** i denne Landstrækning, som et uroligt Folk, der var vant til en utæmmet Frihed, havde ved deres Gienstridighed og idelige Oprør skaffet Kongerne af Danmark meget at bestille. (4) **Valdemar Atterdag** havde selv

(1) Saaledes finder jeg, for Ex. at **Lüder** af **Leimbek** har forskrevet sig, med sine Brødre og Børn, i **Niehus** paa **Elisabeths Daa** eller 19 Nov. 1375. at **Sehegarden** (i **Lundtoft Herred**) skulde være Grevernes og deres Arvingers aabne Slot.

(2) Efter adskillige Vidners Udgaende i det ovenansførte **Notarial-Instrument** af 1424. fornemmelig **Andreas Jacobi Lunge**, militis.

(3) S. forhen den 7de Note til 4de S.

(4) Af Hertug **Friderich**, siden Kong **Friderich I** blever vel 1496. bekræftet i en Forsikling af hans Ret til **Schlesland**, imod **Hamborg**, **Bremen**, **Stade** og **Westfriserne**, hos **Heinreich Nordstr. Kopst.** S. 170. at de **Nordfrisiske Lande** og Der ere for 7,5 Aar bleve indlemmede Hertugdømmet **Slesvig**. Men **Adam** af **Bremen** og **Saxo Grammaticus** havde kundet bedre underrette hans Forsætter. S. fornemmeligen den sidste

felv ofte været nødt til, formedelst deres Begren at yde ham Skat, skarpt at tugte dem, og omsider at erklære alle deres Privilegier som forbrudte. (5) Ingen Omstændighed havde kundet giøre det lettere for Greverne til Holsteen at indtage dette Land. De over deres Friheders Tab høystmisfornoyede Friser gjorde dem ingen Modstand, og Greverne lovede ikke saa snart, fuldkommen at oprette igien Landets gamle Privilegier og Forsatninger, førend et Frisisk Herred efter et andet unddrog sig fra det Danske Herredom, og godvilligen undergav sig deres Bøld. (6) En Hændelse, som derfor er meget merkværdig, efterdi man derudi maa søge den rette Tidpunct, da Provintzen Nordfrisland blev foreenet med Hertugdømmet Slesvig, hvoraf den siden er blevet et Tils behør indtil denne Dag. Imedens at Greverne Henrik og Nicolaus benyttede sig saaledes af de Danske Stænders Tvivlsraadighed, kom det nu vel dertil, at disse bleve eenige om at udvælge

P 2 den

sidste XIV. B. 260. 261. S. S. et Sted, af hvis vrangte Anvendelse der har aabenbare reist sig en anden ugrundet Meening, ligesom Friserne, af Had til de Danske, havde underkastet sig en Hertug Knud af Slesvig. Endnu i Kong Valdemar II. Fordebog af Aar 1232 (hvis Udgate vi have at vente af Hr. Justits-Raad Langebek) heber det udryffeligen paa det Sted, hvor de Kongelige Domainer eller Taffel-Godsjer (Kununglef) opregnes: Item totus census in Frisia pertinet ad regem. Hvormed og stemmer overeens, hvad der berettes om denne Kongelige Skat ved A. 1240. i gamle Skrifter, efter Heimreichs Anførende paa den 105 S. Saa bevidner og den første Danske Kronik Sriver hos Ludevig S. 30. om Valdemar II. Sen og Efterfølger Erik den Hellige, at han i A. 1250. (altsaa paa en Tid, da han havde Fred med Hertug Abel) har aabret et uhykkeligt Tog imod Friserne. Og denne Forløs var det, som Abel strax derpaa, efter at hand var kommet til Kronen, vilde hevne; man leed endnu et større Nederlag, der ved hans blodige Endeligt er blevet saa bekjendt.

(5) Cont. App. ad Annal. Sial. hos Westphal I. Bind S. 1395. 1398. Broderi Boissen Chronicon Slesvicense hos Mencken Script. Germ. III. B. 6.3 S. Heimreich S. 120.

(6) Det bekræfte igien de 1224. i den Slesvigiske Sag afhørte Bidner, efter hvis eensstemmig: Udsgående, Greverne til Holsteen have ved denne Tid med Raat bragt til sig den Deel af Nordfrisland, som ikke hørte til Slottet Gøttorf. Om Bøking-Herred i særdeleshed findes endnu et 1377. udgivet Brev, hvorved Indvaanerne bekjende, at de have hyllet Greverne Henrik og Nicolaus, og love at holde trolligen med dem, som deres Arve-Herrer, og at yde dem Skat og Pligt, ligesom tilforn Kongen.

den Norske Prins Oluf, og gjorde derved til intet den Forsikring, som var givet hine af Prins Albert af Mecklenborg, at, dersom han fik sin Ret til Danmark haandhævet, da skulde Hertugdømmet Slesvig, tilligemed Derne Als og Langeland blive dennem til Deel. (7) Saa havde og det Indfald i Kongeriget, hvilket Mecklenborgerne og Holsteenerne derpaa sørgte til Prins Alberts Fordeel, og som hans Farbroder Kongen af Sverrig lovede at understøtte, ingen ret Fremgang, og til veye bragte intet andet end det bekiendte Kiøbenhavnske Forlig, hvorved Oluf blev i Besiddelse af Riget, og hans Modstanders Paatale udsattes til Bøddigets Rindelse. Men Greverne af Holsteen indsluttedes dog udtrykkelig i dette Fordrag, bleve og fremdeles noye forbundne med Mecklenborg og Sverrig, og paa den Maade endnu i Stand til at vedligeholde den Overmagt, som de havde faaet i Slesvig. Endog Greve Henriks paafølgende Død forandrede ikke Sagerens Tilstand. Hans Broder, Greve Nicolaus, som efter dette Dødsfald begyndte at skrive sig rette Arving til Hertugdømmet Slesvig, (8) fandt meget meere en ønsket Leylighed, omfider ogsaa at stille Kronen ved det Stykke af denne Provint, som allene endnu hørte under den. Dette bestod af de Slotte, Stæder og Fogderier, Zaderslev og Tønder, som Hertug Henrik til Slesvig havde bestemt til et Enke-Sæde for sin Gemal Kunigunda, hun og, efter hans Død, med Kong Valdemars Samtykke, virkelig havde faaet i Besiddelse. Begge Slotte maae paa den Tid have været i Henneke Lembeks Haender (en Søns af ovenmeldte Nicolaus Lembek paa Tøning). I det mindste maatte en imellem Lembek og Staden Kiel opkommet Tvistighed, hvori Greve Adolph til Holsteen antog sig de

Kjællste

Hvortil og
dereser Za-
derslev og
Tønder kom-
me.

(7) Chemnitii. Geneal. Reg. Dominor. & Duc. Megap. hos Westphalen II. Bind 1687. med den høifølgende Note; hvorefter man maa forbedre Georg. Westphal. Diplomatar. Mecklenb. hos den samme IV. Bind. S. 1255. At allerede denne Tractat er oprettet i Grevismühlen paa Annetis Dag eller 5 Febr. 1376. beviser et Udtog af Chemnitizes store Meckl. Kron. hos Gerdes S 611.

(8) S. det allerede forhen i den sidste Note til 3 §. anførte Brev af 1385. hvilket Nicolaus Dei gratia verus heres Ducatus Jutiae, comes Holsatiae & Stormariæ, cum magnifico domicello Gerardo comite Holsatiae, patruele, har udgivet.

Kielcke som sine Underfaatter, og hans Fætter Nicolaus gjorde fælles Sag med ham, tiene disse til en Leylighed at indvikle Hertuginde Kunigunda i en Eratte, som gif hende gandske liden an, og at indtage hendes Slotte Zaderslev og Tønder. Udsaldet blev, at den gode Fyrstinde mistede sit gandske Livgeding, hvoraf Greve Nicolaus beholdt Zaderslev, og Tønder derimod blev Adolph til Deel; i hvorvel det lidt herefter, ved denne Herres allerede 1390. paafulgte Død, faldt til hans Fættre af den Rendsborgske Linie, og i særdeleshed til Hertug Geert af Slesvig. (9)

§. 6.

Imidlertid havde Dronning Margrete, efter at hun havde i Danmark sat sin Søn paa Thronen, og som hans Fornymderiske paataget sig Regimentet, ikke forsømt at tænke paa den Slesvigiske Sag. Efter hendes Faders Exempel havde hun strax tilbudet sig at indløse de Stykker, som det Holsteenske Huus besad til Underpant, og søgt med Baabens Magt at understøtte saadant Tilbud. (1) Dog de Fodringer og Tilrystninger, som gjordes af Prinsen af Meklenborg, havde været hendes Hensigt meget i Beyen; og

Marfager, hvorved Margrete holdtes fra en Krig med de Holsteenske Herrer angaaende Slesvig.

P 3

da

(9) Den gandske Historie har den Holsk. Kronik-Skriver 23 Cap. (hos Westphal III. Bind 84 S.) antegnet. Tiden, naar den har tildraget sig, seer man af den Omstændighed, at Greve Henrik ikke meere lader sig tilsyne derved; allerhøjest naar man tager til Hielp et af Greve Adolph udgivet og hos Westphal. IV. Bind 3222 S. indført Brev, ved hvilket han i Tønder, Dagen for Michaelis 1386. har stadfæstet denne Stads Privilegier. At ellers Zaderslev og Tønder ere virkeligen indrommede Hertuginde Kunigunda af Valdemar Atterdag, og at hendes Gemal, ved at befordre de Hensigter, som Kongen havde med de Slesvigiske Lande, har udvirket et saa anseeligt Enke-Gæde for hende, det er meere end en Formodning. Begge Stæder havde Valdemar (efter den sidste Note til 4 §.) paa den Tid i Besiddelse; og det første med sit Tilhørende havde han indløst af Panthaveren, Greve Adolph til Holstien, som dennes to Døttre var af Aar 1374 udvise. Derfor den meente Johan Witekop, da Enke-Hertuginde derefter pantfattede ham Zaderslev, forskrive sig i Nyborg paa Apostlernes Deelings Dag 1377. at han og hans Arvinger vilde ikke tillade andre end Kong Oluf at indløse Pantet, og at fornævnte Konge og Riget Danmark skulde ikke tilføjes nogen Skade af Slottet.

(1) Om dette Tilbud selv findes Vidnesbyrd i titbemeldte Notarial-Instrument af 1424. og at Dronningen har søgt med Baaben at understøtte det, sees af Bilage D. med høsføede Note.

da man derefter var blevet eenig om at udsætte denne Successions-Striid, var det aldeles blevet en Slags Fornødenhed, at lade hiin Sag ogsaa henstaae uafgiort, efterdi intet videre deri kunde foretages imod Holsteen, uden tillige at bringe Meklenborgerne og Kongen af Sverrig paa ny i Harnisk imod Danmark. Enhver seer letteligen, hvor stærkt Kongerigets da værende Tilstand fra-raadte saadant et Foretagende. De mange til deels indvortes Krige, som gandske nyligen vare fulgte paa hinanden, havde over-maade svækket Riget. Den største Deel af Kronens Godser be-fandt sig igien i Adelens Hænder, (2) og hele Skaane var i Hanses-Stædernes Besiddelse, som beholdt det indtil 1385. Det var og ikke meget bedre beskaffet med Undersaatternes Sindelav. Den afdøde Konges alt for strenge Herredom havde meget bestyrket Nationen i dens gamle Brangfindighed imod Orden, Tillyn, Lo-venes Handthævelse, og enhver Afgift til den almindelige Nødtørst; og iblant de fornemste, besynderligen i Jylland, fandtes der endog mange, som endnu hemmeligen vare Greverne til Holsteen, og for deres Skyld, Prinken af Meklenborg hengivne. Det er sandt, at paa den Tid, da Greve Nicolaus og hans Fætter Adolph fratogke Enke-Hertuginde til Slesvig hendes Kivgeding, og derved ikke liden opirrede Dronningen, da havde denne allerede, ved hen-des wiise Stats-Forvaltning, merkeligen bragt Kongeriget i Stand igien, og forsikret sig alle Stændernes Troskab og Lydighed. Men det var dog ingen let Sag at vinde noget fra Greverne af Holsteen, hvilke, foruden at de vare i Besiddelse af det omvistede Hertugdøm og af alle Indvaanernes Tilhøvelighed, havde den Tapperhed, der var ligesom arvelig i deres Huus, deres Forbund med de om-kring boende Fyrster, og de Bændiske Stæders hemmelige Avind ved Danmarks Velstand og tiltagende Magt, at stole paa. Man estertænke kun, hvorledes det derefter lob af med den næsten tredive Aars Krig, som Erik af Pommern, dette mægtige Hoved for de tvende foreenede Nordiske Riger, førte med det Holsteenske Huus, angaaende Hertugdømmet Slesvig. Men besynderligen yttrede sig nu en anden meget vigtig Omstændighed, der ikke allene bød at

Hendes Hen-sigt paa Sver-rig nødte hende omfider endog til at samtykke i Hertugdøm-mets Forlæ-ning.

- (2) Om dette, og hvorledes Margrete har i fremtiden raadet Bod paa denne Bræk, finder man Efterretning i hendes Forordning af 1396. hos Switfeld S. 605. saa og i Börners Kronike S. 1150.

at være yderst varlig for at bryde med de Holsteenske Herrer, men og uforbigængeligen udsodrede, at de maatte drages fra deres Forbindelse med Sverrig og det Meklenborgske Huus, hvad det end skulde koste. Albert vallete allerede paa sin Throne, og hans Undersaatters Misfornøielse, der var steget til det høieste, opvakte hos Margrete det velgrundede Haab, at hun nu snart skulde opleve den lykkelige Tid, da hun kunde handthæve, ved noget meere end blotte Titeler, den Paataale til Sverrig, som tilkom hendes Son efter hans Fader og Forsædre, og til de tvende paa hans Hoved allerede sammenbragte Nordiske Kroner ogsaa føye den tredje. (3) Intet syntes at giøre denne glimrende Forhaabning usikker, uden den kraftige Bistand, som Kong Albert kunde vente af de Meklenborgske og Holsteenske Herrers forenede Magt. Dronningen besluttede derfor, til desto lettere at udføre hendes store Anslag, i forveien at forsikre sig om det Holsteenske Husets Neutralitet, og til den Ende at forvise det (hvor stor Overvindelse der og hørte til) om de samtlige Slesvigiske Landes uanfægtede Besiddelse. Saaledes kom det, med det Danske Rigs-Raadets Foresiddende og Samtykke, paa den i Nyborg ved St. Hans Dag 1386. holdte aarlige Herredag, til den bekiendte Fortæning af Hertugdømmet Slesvig til Greve Geert af Holsteen, den ældste af Greve Nicolaus hans Broder-Sønner, til hvilken Farbroderen, som en gammel Herre, der ikke var velstillet med mandlige Livs-Arvinger, godvilligen overlod Læntagelsen. Den Holsteenske Kronike selv anfører samme bevægende Aarsag til Dronningens Slutning. "Margrete, siger den, (4) vilde, som en snedig "Fyrstinde, ikke paa eengang antænde Krigenes Lue paa "tvende Steder, og sluttede derfor med Greve Nicolaus (hvilken hun tillige antog i Faders Sted) enevig Fred, til hvis Stadfæstelse Hertugdømmet Slesvig, af den med hende paa Thronen "siddende Kong Oluf, efter Rigs-Raadets eenstemmige Gotbes "findende

(3) S. Dalin Svea Hist. Hist. II. Bind S. S. 563. og 572. saa og Zvitfeld midt paa den 581 S. og 584 S i Bredden. Allerede ved det A. 1383. skriver Messen. Secund. Illustrat. III Bind S. 30. Deinde subverens (Albertus) ne Procures sua infesti perfidia, ad Olai fecederens castra, mense Septembri cum ignis, & potissimum Boetio Jonæ opulentissimo, Gripsholmæ rediit in gratiam &c.

(4) Holst. Kron. 28 Cap. (hos Westphal. III. Bind S. 106.)

"findende, blev med Fahnerne arveligen forlænet til Grevens Broder-Søn Geert; og ikke allene den nye Hertug, men og hans yngre Broder Albert, og deres Farbroder, Greve Nicolaus, soore Kongen og hans Efterkommere Trofskabs Eed." Vi see og af det bekiendte Udfald, at Margrete denne gang saa lidet, som det ellers pleyede at see, har feilet sit Dyemaal. Uagtet hendes Søns mellemkommende tilige Dødsfald, hvorved den gamle Svenske Konge-Stamme udgik, førte hun dog, efter nogen ved dette Tilfald forarsaget Forhaling, hendes Anslag paa Sverrig lykkeligen ud, da imidlertid det Holsteenske Huus, i Følge af sin indgaaede Forpligtelse, sad stille, og syntes gandske koldfindigen at ansee Kong Alberts ulykkelige Skæbne. (5)

S. 7.

Efter de hid-
indtil fortalte
Omstændighe-
der bliver hen-
des fattede
Slutning u-
paaankelig.

Jeg spørger nu enhver, som hidindtil har beskylt Dronning Margrete for en uforladelig Tilfidesfærtelse af al Stats-Rogskab i den Slesvigske Sag, om ikke Tilfaldet er gandske anderledes beskaffet, end det i Almindelighed forestilles af Historie-Skriverne; og hvo der vel kand falde paa at fortænke en Forstinde, som strider om Fortrinet med de største Regenter i alle Tider, at hun ikke har formaaet at bringe igien til Kronen et forfalden Løn, hvorpaa Greven til Holsteen, Geert den Stores, Søner og Efterkommere, i Kraft af de formeligste Fordrag, havde fælles Lantagesses Ret, og som alt virkeligen (til deels i sex og fyrretive Aar) var i deres Besiddelse; men at hun endeligen, efter lang Betænkning, for en større Fordeels Skyld, har beqvemmet sig til at overlade det til

(5) Vel besidner den Lybske Krønike hos Berdes IX. Samling S. 49. at tillige med Kongen af Sverrig, foruden hans Fætter, Hertug Johans af Stargard, Søn og Greven af Rupin, ogsaa en Greve af Holsteen er fanget i Slaget ved Falkøping; og Diarium Wisbyense hos Ludewig Reliqu. IX. Bind S. 190. nævner udtrykkeligen Greve Albert af Holsteen. Men jeg kand ikke rime saadant tilfammen med den høytidelige Trofskabs Eed, som denne Herre ikke længe tilforn havde sooret Kronen Danmark. Skulde der ikke meenes en Greve af Hohenslein? Kong Alberts Stedmoder var efter Marschalks Annal. Her. & Vand. 7 Bog 1 Cap. hos Westphal I. Bind S. 305. af dette Huus, og i dets Genealogier finder man en Albert, som kunde høre herhid.

til en Herre af denne Stamme? Ingen maa herved støde sig derpover, at hun har arveligen forlænet Slesvig til den nye Hertug, og givet hans Farbroder og Brodre Medforlæning derpaa. (1) Baa de det Læn-Brev, som Geert den Store forhen havde bekommet paa dette Hertugdømme, og den Successions-Net, som hand, ved dets Afstaaelse, havde beholdt dertil, vare udtrykkelig stilled paa ham og hans Arvinger. (2) Paa ingen anden Fod kunde Forlæningen nu skee, dersom det Holsteenske Huus skulde, efter Dronningens Hensigt, stilles tilfreds. Ved en blot personlig Forlæning havde en saa klog og forfaren Herre, som Greve Nicolaus

Hvorfor Geert den Stores samtlige Efterkommere maatte indbefattes i denne Forlæning?

(1) At Slesvig i A. 1386. er virkelig forlænet til det gandske Holsteenske Huus af den Rendsborgske Linie, og ikke blot til Greve Geert for sin Person, derpaa have vi Brevise, som grunde sig paa gamle Breve og giere den Holsteenske Kronik-Skribers allerede anførte Væretning upaarvøielig. Efter Udgaende af adskillige Slesvig-Holsteenske Adelsmænd, som Hertug Henrik til Slesvig fik i A. 1424. efter hans Forlangende afskorte, af Biskop Henrik sammesteds, og som til deels selv havde seet den omtalte høytidelige Handling, var den førstes Fader, Hertug Geert, blevet forlænet med Slesvig, som med et stedsvarende faderligt og arveligt Læn for sig og sine rette Arvinger. Saa bviser og det Nordborgske Fordrag af 1392. at Greve Nicolaus og hans Broder-Sønner for sig og deres Arvinger (ikke Hertug Geert allene) have ved meerbemeldte Forlæning hyldet Danmarks Krone. Og skulde vel Erik af Pommern i Aftens 1396, efter det af Zvitfeld S. 608. meddeelte Brev, have tilbudt Greven og hans samtlige Broder-Sønner Hertugdømmet Slesvig til Læn, dersom den forrige Forlæning havde ikke strakt sig videre end til Hertug Geerts Person? At denne allene antog Titel af Hertug til Slesvig, og hans Brodre, siden som tilforn, kun skrev sig Grever til Holslen, det forandrer ikke Sagens Bestaendighed. Geert den Store afstod 1330. den hertuglige Titel, naaget han beholdt Efterfølgelses-Net til Slesvig, og (efter den 1 Note til S. 3.) virkelig fik Medforlæning derpaa. Da hvortil behøves mange Ord? Vi see end og af Arvedelingen imellem Hertug Geert og hans Brodre af A. 1397 hos Zvitfeld S. 609. at disse have ikke engang været tilfreds med Expectantise paa Slesvig, men have forlangt lige Andeel deri med den førstfødte Broder, og at han har udtrykkelig forbeholdt dem deres Rettighed angaaende saadan Tilfale.

(2) S. Læn-Brevet, som A. 1326. er meddeelt Greve Geert den Store paa Hertugdømmet Slesvig, hos Londorp, Dumont ic. og det forhen i den 1 Note til S. 3. anførte Sted af den 1330. sluttede Freds-Tractat.

colaus var, aldrig ladet sig disse i Sovn og bringe fra sit Forbund med Kong Albert og Meklenborgerne. Endnu siden efter, paa en Tid, da allerede den største Deel af Sverrig, og Albert selv, befandt sig i Margretes Hænder, var det Holsteenske Huses Venkskab hende saa magtpaaliggende, at hun ikke dristede sig til at negte det den Sikkerhed, som det forlangte af hende som Rigets Forstanderske, angaaende de Slesvigiske Landes arvelige og bestandige Besiddelse, indtil de kunde paa ny forlænes dermed fra Thronen. Hun sluttede meget meere med Greve Nicolaus og hans Broder-Sønner det bekjendte Vordingborgske Fordrag, hvorefter hun, hendes Arvinger og Esterkommere, og alle Indvaanere i de tre Kongeriger skulde lade fornævnte Herrer, med deres Arvinger og Esterkommere, til evig Tid, uforhindrede i Besiddelse af de samtlige Lande og Slotte, som de da havde inde, og i sær af Slesvig (den i Henseende til dette Hertugdømme aflagte Hylting uden Skade), og disse derimod ikke skulde bekriige Dronningen, hendes Arvinger og Esterkommere i de tre Kongeriger, eller paa nogen anden Maade forurolige dem, langt meere skulde der imellem begge Deele være en evig Fred og bestandigt Venkskab. (3) Saa omhyggelig var den, fiont sevrerrige Dronning derfor, at hun maatte holde de Holsteenske Herrer fra at tage Deel i en Krig, hvori hendes Modstanders Tilhængere, som endnu vare til overs i Sverrig, fornemmeligen Staden Stockholm, hans Broder-Søn Hertug Johan af Meklenborg, og det i Rostok og Bismar oprettede Selskab af Fetalie-Brodre, gav hende endnu meget at bestille. Men neppe havde hun troffet et Forlig med Kong Albert, hvorved hun fik Rolighed paa denne Side, førend hun strax begyndte at forraade et gandske andet Sindelav i den Slesvigiske Sag. Anledning hertil gav hendes Søster-Datter-Søn, den unge Erik af Pommern, hans Ophøvelse paa Thronen, som ved denne Tid fuldbordtes. En Tildragelse, der paalagde Hertug Geert den Skyldighed, at see den Forlæning, hand havde bekommet paa sit Hertugdømme, bekræftet af den nye Konge. Denne Læns Fornøvelse skulde og gaae for sig i Affens, hvor Hertugen og hans

Dronningens
forandrede
Sindelav, saa
 snart den Sver-
rige Krig var
rødt.

(3) Fordrag imellem Dronning Margrete og Greve Nicolaus til Holsteen, tilligemed hans Broder-Sønner, oprettet i Vordingborg 1392. Fredagen efter Kong Knuds Dag eller d. 12 Julii, hos Zvitfeld. S. 591.

hans Medforlænedede til den Ende personligen modte. Men de maatte, til deres store Misfornoyelse, fornemme, at Kongen vegrede sig at tilstaae dem den begierte Forlæning, med mindre, at de tilbørligen vilde fortiene Lænet. Nu havde det vel sin gode Rigtighed, at de uddøde Hertuger til Slesvig, ligesom andre, der besadde store Danske Læn, havde været Kronen forbundne til Tjeneste, og pligtige til at følge Kongen i Krig; (4) og det syntes saaledes i sig selv ikke ugrundet, at samme Vilkaar ogsaa burde strække sig til Greverne af Holsteen, da de, i Kraft af den Medforlæning, de havde faaet paa Hertugdømmet, ey kunde forlange meere, end at træde i de forrige Besidderes Sted og Ret. Imidlertid formeente dog det Holsteenske Huus at være fri for en Forbindelighed, hvorom det i Aar 1326. til Geert den Store udstædte Læn-Brev intet sagde. Endskiont og, ved den forrige Forlæning, denne Tvistigheds Afgjørelse og Læn-Brevets Indretning, som vel fornemmeligen beroede derpaa, var bleven opfat til en besynderlig Handling, og Kong Olufs Død var siden kommet der imellem; saa havde dog Margrete i det nys sluttede Bording, borgsøe Fordrag ikke yppet noget om Læn-Tjenesten, men blot betinget, at denne Forening skulde ikke være hende, hendes Arvinger og Efterkommere til Skade i den dem af Hertug Geert og hans Medforlænedede for sig og deres Arvinger forhen aflagte Hyliding. Som da de Holsteenske Herrer meente aldeles at gorgjøre, at de besadde Slesvig som et frit Læn, men Kongen lige saa stærkt paaastod det som var tværtimod, saa blev den formelige Læns-Fornoyelse derover ikke fuldført, og man indgik allene den Forening, at Hertug Geert, samt hans Farbroder og Brodre, skulde tiene Kongen for Besolding, i hvilken Hensigt de og allesammen hylidede ham. (5) Man seer heraf, hvorledes

Q 2

Margrete

(4) Svitzfeld ved de Aar 1254. og 1286. S. 241. og 290. ved Enden.

(5) S. Svitzfeld S. 608. og det sammesteds indførte, af nogle Rigs-Naader i Aassens udgivne Vidnesbyrd, saa og Biskopens i Roskild Kundelse af Aar 1413. hos den samme S. 646. Vel bekræfte de i A. 1424, efter Forlangende af Hertug Henrik til Slesvig, afhorte Adels-Personer, at Kong Erik paa Herredagen i Aassens havde ladet sig hylde af Hertug Geert, i Henseende til Hertugdømmet Slesvig (ratione Ducatus Slesvicensis sive Jucie) og stadfæstet alt det som forhen var skeet, angaaende dette

Efter Hertug
Geerts Død
arbejdede hun
endog paa at
bringe Sleävig
igien til Kro-
nen.

Margrete allerede den Tiid var findet. Hun ønskede intet saa høyt, som at fuldfæste en Handling, hvortil hun allene var bragt af Nød, og ved andre Hensigter, som hun ellers ikke kunde opnaae. Dog, saa længe Hertug Geert levede, feilede hende Lyglighed til at faae en fast Fod i hans Lande. Men da han i A. 1404. blev i Dytmerken, og efterlod sig tre endnu umyndige Pringer, fandt Dronningen snart Middel til at komme hendes Øyemaal merkeli- gen nærmere. Hun vidste at bringe Sagerne derhen, at den af- døde Hertugs Enke, med de hende af ham tilforordnede Formyn- derskabs-Raad, overgave til hende og Kong Erik, som Læn-Herrer, Landets øverste Regiering, ja ogsaa den ældste Prints. Derhos fortrakke hun og denne Fyrstinde anseelige Summer, og lod sig til Underpant indrømme Tønder og det dertil lagte District. Omendskjønt og Hertuginde blev herpaa anderledes findet, be- gyndte nu at gaae samdrægtigen til verks med Greve Henrik til Holsteen, som Farbroder til de umyndige Pringer, og negtede at overantvordte Margrete Slotet Gottorf; saa bragte alligevel den herved foraariagede Feide Kronen den Fordeel til veje, at Glensborg og Niehus maatte pantsættes til den, for den de Danste tilføiede Skade; og et nyt Fredsbrud havde det Udfald, at Derne Als og Errøe bleve indtagne. Hvortil endnu kom Nabenraa, med sit Tilhørende, hvilke Hertug Erik til Sachsen- Lauenborg og hans Gemal, Greve Nicolaus af Holsteen hans efterlodte

dette Hertugdøm, Hertugen og hans Arvinger til beste. Men de melde herved ikke om nogen anden Høytidelighed, end cum pannorum extensione & tribunalis positione, og tale aldeles ikke som de af dem, der i A. 1386. havde været i Nyborg, om en ordentlig Forlæning med Kaners Medkastelse (cum vexillorum projectione). Da man altsaa ikke fandt forestille sig nogen Læn-Eed, som ikke er forbundet med en Læntagelse, saa seer man vel, at de Danste Rigs-Raadets Vidnesbyrd er meere troværdigt, og at den Hyliding, der skete i Aßens, har virkeligen været blot personlig. Den forrige Forlæningas Stadskastelse, hvorefter Hertug Henriks Vidner melde, maa ifkua have bestaaet i det Løfte, som Kongen gjorde dennes Fader, Hertug Geert, at lade ham blive i Hertugdømmets roelike Besiddelse. En lige Forsikring fik og siden efter Hertug Adolph i den bekjendte Fred af 1435. og det ligeledes (formedelt den endnu omtvistede Punct angaaende Dienesten) uden formelig Forlæning. Christopher af Bayern skafte alt forst denne Anmodning og gav Adolph Hertugdømmet til et ret Arve- Læn, i det han tillige stadfæstede alle af hans Formænd i Regieringen derpaa udsædte Breve.

esterladte Datter, overlode Kronen til Pant. Dog hvem ere disse Omstændigheder i Historien ubekiendte, og hvem veed ikke, at Margrete, midt i disse ommeldte Foretagender endte sit priisværdige Liv? Ligesaa afgjort er det, at de af hende, ved denne Lejlighed, anvendte Midler vare aldeles, og maaskee alt for meget, overeensstemmende med den fineste Regierings-Kunstes Grund-Regler.

§. 8.

Men (maatte nogen tænke) havde ikke Dronningen, da hun i A. 1386. lod det komme dertil, at de Holsteenske Herrer bleve forlænede med Hertugdømmet Slesvig, skuldet i det mindste ud-betinge til Kronen den ey til Slesvig hørende Provints Nordfriland, hvilken Greverne Henrik og Nicolaus gandske nyligen havde rebet til sig; og vilde ikke den aabenbare Billighed selv nødt det Holsteenske Huus til at give dette Land tilbage? Saaledes synes det virkeligen, og endnu meere sølsomt kommer det een for, ved første Øyefast, at det Vordingborgske Fordrag af 1392. forsikrer bemeldte Holsteenske Huus om alle de Landes og Slot-tes, som det da havde inde, (altsaa og det Nordfrisiske Districts) rolige Besiddelse til evig Tiid. Men just herudi troer jeg, ved nyere Eftertanke, at finde den beste Grund til at retfærdiggjøre vor store Regentinde. Paa den Tiid, da hun gav den nys ommeldte Forsikring, var det kun henved septen Aar siden, at Strandfriserne havde, til Kronens Skade, underkastet sig det Holsteenske Herredom. Altsaa fandt man paa ingen Maade forestille sig her nogen Glemsomhed. Dronningen maa meget meere, ved den Svenske Krig, som da ikke gandske var endt endnu, uforbigængeligen være forarsaget til at betage Greverne af Holsteen al Mistvibol, endog i Henseende til disse deres nye Undersaatter. Naar saa er, da følger det af sig selv, at Margrete endnu mindre har med nogen Virkning kundt tilbagesodre Nordfriland paa en Tiid, da Krigen med Kong Albert først skulde begynde; om hun ikke endog har maattet beqvemme sig til, at strække den da givne Forlæning udryffeligen med til denne Provints. Hvor langt det i Almindelighed har været fra hendes Tanker, med Ligegyldighed at ansee et Lands Forliis, som hendes Forfædre saa længe havde besiddet, det seer man tydeligen af hendes Forhold efter

Hvorledes det er begribeligt, at hun, ved ommeldte Forlæning, ikke i det mindste har ud-betinget Nordfrilands Tilbagegivelse.

Hertug Geertruds Død. Hendes første Omfarg var, at hun igien maatte faae i Hænder de Frisfiske Zerredet, fom den afdode Hertug havde allesammen lagt til Tønder Slot, efter at dette var tilfaldet ham fom Arving til Greve Adolph af Holsteen. I denne Hensigt fceete det, at hun lod give sig og Kong Erik bemeldte Slot, med gandske Fogderie, til Pant for de Penge, fom hun laante Enke-Hertuginde. (1) Hendes Efterfølger var ikke mindre særdeles opmærksom paa Friferne. For at hemme dette uregierlige Folks Opror, bygte han ved Treen-Strømmen Fæstningen Fresenborg. (2) Og da Hertugdømmet Slesvig blev af Keyfer Sigismund i A. 1424. tilkiendt ham og Danmark's Rige, udbirkede han, at i denne Dom blev udtryffeligen meldet om de Frisfiske Zerredet. (3) Imidlertid faae han sig dog tilfidsst nødt til, i den med Hertug Adolph sluttede Fred, at overlade ham med Slesvig og Femern, de samtlige Frisfiske og Udlande; (4) hvorved man og derefter lod det beroe, faa at dette Kronens gamle Tilhørende blev fra den Tid af bestandigen indlemmet Hertugdømmet.

(1) S. den Holst. Kronike 33 Cap. (hos Westphal S. 128.) og den Koldingske Recess af 1411. hos Zvitfeld S. 636.

(2) Holst. Kron. 36 Cap. (hos Westphal. S. 138) Zvitfeld S. 666; og 667.

(3) Totam Jutiam australem, in qua situata sunt Sleswig & Gottorp, & alia loca ad ipsam Jutiam pertinentia, una cum sylva Danica, & insula Alse & provincia Friseharden vulgariter nuncupata; heder det i den Keyserlige Kiendelse af 1424. hos Zvitfeld S. 704.

(4) Fred-Slutning imellem Kong Erik og Hertug Adolph af A. 1435. hos Zvitfeld S. 788. de egentlige Ord i Originalen ere: "Alent dat he "(Grane Alue) van dem Hertochrike van Schlewigh nu in weren vnd besittinge hefft, dar tho dat Land tho Fehmeren, vnd ock dartho; alle de "Freslande vnd all Uthlande". Dog blive, i det følgende, den vestlige Deel af Den Søhr, og den under det Ravn Lyft bekiendte nordlige Kænt paa Den Sylt (Vesterherde by Whøer, vnd Lyft by Sylt) fra det øvrige Frisland undtagne og Kronen forbeholdne, hvilke Stykker og endnu høre til Ribes-Stift og ikke til Hertugdømmet.

Bilager.

A.

Rixa, Enke-Hertuginde til Slesvig, udnævner Kong Valdemar
 Atterdag til hendes Børge, og undergiver sit gandske
 Livgeding hans Tilfyn og Beskiermelse. Sønderborg,
 paa Ny-Nars Dag. 1373.

Ex membrana originali.

Wy vrowe Rixe, hertoginne to sleswiche, bekennen vnd betughen openbare in
 dessem breue, dat wy mit ganzen vrien willen Korn hebben vnde Resen den hoch-
 gheborn fursten Waldemar, Koninghe der Denen wende vnde der goten, vnser
 leuen gnedighen heren. to enem vormunder edder wrien. wo men dat heten scal.
 vor vns vnde alle vnse gut vnde lifghedinghe. wor wy dat hebben. Also ganz
 Alsen mit norherde vnde norborgh. sunderherde vnde sunderborgh. vnde
 Rxis herde. nybilherde schlotherde. lungrostherde. hwidingerde. to
 vorstande. to vorantwortende. to vordeghedinghende. to vrien. to werende.
 vnde gheuen eme des ganze macht. to donde vnde to latende. to eschende to an-
 namende mit allen sinen willen vnde gnaden. Bortmer verbinde wy vns vor
 Rixe hertoginne to sleswiche vorbenomet. den vorbenomeden Konink Waldemar
 alle vnse daghe. to enem vormunder edder wrien wo men dat heten scal. to be-
 hollende vnde scolen noch en willen. den vorbenomeden Konink Waldemare in
 vnser daghen nicht affetten nenerseye wis. Were och dat de vorbenomede Konink
 Waldemar. gynge herde. Kerspel. gut. vesten edder hou. de to vnsem lifghe-
 dinghe horen. der wy nu in den weren nicht en hebben. hadde. wedder worue.
 wunne. edder Kreghe. edder anders in gingher mate wo dat were dar to queme.
 der ghunne wy eme. vnde vorlaten se eme vnde scolt noch en willen. der nicht
 wedder van eme. sinen erfnamen. edder nakomelighen eschen. Och scole wy
 nicht noch en willen. de herde Kirspel gut. vesten hou. edder der walf de de vor-
 benomede Konink Waldemar. alrede in sinen weren heft. edder noch to werft.
 edder weruen losen. Krighen. edder winnen macht. vppe niemant eruen Were
 euer also dat vnse sone. edder yemant anders. deme dat van Rechte aneruen mochte
 yo losen wolde de Kirspel herde. vesten hou. so mochte he de losen vor sine pen-
 ninghe also. als se nu vte stan. vnde dat ghelt vnde de penninghe der losinghe.
 scolen vallen vnde komen vp den vorbenomeden Konink W. sine erfnamen. vnde
 nakome.

nakomelinghe. Alle dese vorfcrevene stücke vnde sake loue wy vrome Rixe, hertoghinne to Sleswich, vorbenomet stede vnde vast to hollende sunder arghelist. vnde to merer sekerheyt vnde bekantnisse so late wy vnse yngheseghele mit witscap vnde mit willen vor desen bref henghen. Zughe aller desen vorfcreven stücke sint Alef, greue to holsten vnde to stormern, Vlitres Biscop to selande. Eric Biscop to Odense. Jacob Biscop to Wiborgh. Hinrich greue to lichen. Peter Grubbe. Jacob Olessen Riddere. Vnde to mere witscheit hebben se ere yngheseghele vor desen bref henghet laten. De screuen vnde gheuen is to sunderborgh na godes bort druttynhundert yar in dem dre vnde seuentighsten Yare. In des hilghen nyjars daghe.

Sigilla octo appendent.

B.

Hertug Henrik til Slesvig overlader Kong Valdemar Atterdag hans Indløsnings-Ret til Gottorf Slot, og den derunder liggende Landstrækning. Nyborg, paa St. Hans Dag 1374.

Ex Copia authentica.

Wy Hinrik van godes gnaden, hertoghe van Sleswyl, bekennen openbare in dessem breue dat wy vnde vse eruen mit willen vnde beraden mode na rade vnde anwisinge vnser truwen radgeuere ghunnet hebben vnde ghunnen vnde opgelaten hebben mit vnser vultkommenen macht dat Slot to gottorpe mit allen landen, manschop kerkleen Sloten kopsteden vesten vresen de der to liggen vnde mit aller tobehoringe dat hete wo id hete vnde also vry alse id vnse olderen je vrigest hat hebben vnde alse id ganzlikest vnde in aller mate vrigest to vnser losinge steit to losende, deme hochgebornen vorsten vnde heren her woldemar, konige der denen, wenden vnde gothen, vnseme leuen gnedigen vnde naturliken erffheren, synen eruen vnde synen nakomelingen, Of wille wi vnde vorbinden vns dar to vnser vorbenomeden heren Konig woldemar synen eruen vnde nakomelingen der losinge des vorfcreuenen Slotes gottorp der lande vnde der lude de dar to behoren also dat vorfcreuen steit to tostande to wariende vnde to ghunnende vor aller gestliken vnde werliken wold wor he syne eruen edder syne nakomelinge dat esshende vnde behouende sint. Bortmer est dat godes wille were dat de vorbenomede Konig woldemar dat vorfcreuen Slot gottorp inlofede edder kreghe mit syner tobeho

tobehoringe also dar verscreuen is, So ghunne wi vnde willen dat de vorbeno-
 met e Konig alle teringe koste penninge buy pantgut kost gut dat he in deme her-
 tichdom gelofet kost vnde topande nomen heft vnde allen reddeliken schaden op
 dat vorbenomede Slot gottorp vnde syne tobehoringe schal slan, also dat wi
 edder vnse eruen dat nicht van em sinen eruen edder nakomelingen losen edder
 bringen scholen an jenigherhande mate, er wi de vorbenomede teringe koste pen-
 ninge buy vnde allen schaden den de vorbenomede vnse here Konig woldemar
 gedan vnd genomen heft vnde noch duth vnyne des hertichdomes willen to Sles-
 wick (*), also dat wi em dat alle vorbenomet gelden vnde weddergheuen scholen
 gar vnde gangliken vnde of dar to de gansen summen des geldes dar vor he dat
 vorbenomede Slot to Gottorp mit syner tobehoringe ingelofet heft, er wi edder
 vnse eruen van em synen eruen edder nakomelingen dat wedder effchen edder wed-
 der hebben willen, were of dat wy dat land to langeland wedder hebben wol-
 den, So schole wi edder vnse eruen van em synen eruen edder nakomelingen dat
 also hoghe losen alse wi edder vse ouden id je hoghest verpandet hebben, were
 of dat he wat van buye edder van kosten dar an keredede sedder der tyd dat id in
 syne were kommen ist vnde of de gut de he kost vnde loft heft in deme sulue
 lande, dat schole wi em gar vnde gangliken gelden vnde weddergheuen mit dem
 houetstole. Alle dese vorscreuen artikule sake vnde stücke loue wi hertoghe hinric
 vorbenomet vor vns vnde vor vnse erfnamen deme hochgebornen vorsten Konig
 woldemar synen erfnamen vnde nakomelingen in truwen sunder argheleyst edder
 hulperede, Stede vest vnde vntobroken to holdende, Zughe aller deser dinge sind
 alle dese Bisschope vnde riddere de hir na gescreuen stat, Alse vnse geslike vader
 her nicles erkebiscop to lunden, her Erik Biscop to odenzee, her jens biscop to
 ripen, her jacob biscop to wiborgh, her olaff biscop to arhus, her nicles biscop
 to roschild, vnde her Swen biscop to wendesusel, Vortmer her hennig van
 puddebusch de oldere her peter grub, her kersten kule, her jacob oleffson,
 her jens anderffson des rikes drofste, her Ewert Moltete kammermeister,
 vnde her kersten wendelbo, Ridder, des to erkunde vnde to merer sekerheit
 hebbe wi hertogh hinric vorbenomet vnse ingesegel mit eren ingeseghden der
 vorscreuenen heren biscoppen vnde ridderen, mit witschap henget vor desen breff
 de gheuen vnde screuen is to Riborgh na gades bort drutteinhundert jar
 dar na in dem veerondesouendechsten iare an sunte johannis dagh baptiste to
 midden somere.

(*) Inferendum, ut videtur, gelbet hebben.

C.

Keyser Carl den Fierdes Stadfæstelse paa Tolden til Gottorf, ud-
 udstædt til Greverne af Holsteen Henrik og Nicolaus.

Wismar, Dagen for Alle Helgenes Dag 1375.

Ex membrana orig.

Wir Karl von gotes gnaden, Romischer Keiser, zu allen zeiten Merer des
 Reichs. vnd Kunig zu Beheim, bekennen vnd tun kunt offentlichen mit diesem
 briene allen den die yn sehen oder horen lesen das wir als eyn Romischer Keiser
 den Edeln Heinrichen vnd Clausen gebrudern Grauen von holzten vnsern
 vnd des Reichs lieben getrewen sulchen Ezolle den sie haben zu Gortdorff gelegen
 in dem Bistum zu Sleswik vnd der von uns vnd dem Reiche zusehen ruret,
 bestetiget und beuestent haben bestetigen und beuesten yn ouch den von rechter
 wissen in Krafft diez brienes zuhaben vffheben vnd des zu geniessen in aller der
 massen als die vorgeante Bruder sulchen Ezol von alters herbracht vnd ouch
 zu diesem male haben vnd besiczzen. Mit vrfunt diez briefes vorsigelt mit vnser
 Keiserlicher Majestat Ingesigel der geben ist zu wismar nach Crists geburt
 dreiczenhundert Jar darnach in dem funf vnd Sibenzigsten Jare an aller heyl-
 gen Abend vnser Reiche in dem dreisigsten vnd des Keisertums in dem eyn vnde
 zwenczigsten Jare.

de man.^{to} dm. Impris

Nicol. Canuten. ppts.

Bag paa det vedhengende Majestats Segl er et Contra-Sigillum, hvor i
 man seer en Orn med denne Omskrift: JUSTE. JUDICATE. FILII.
 HOMINUM. Begge Segl findes i Jo. Mich. Heineccii Opere de
 Sigillis Tab. IX.

D.

Udtog af Stænderne i Jylland og Slesvig deres Bidnesbyrd, med-
 deelt Kong Erik af Pommern i den Slesvigske Sag.

Mandagen efter Laurentii Dag 1421.

Ex membrana orig.

Item vft men nicht louen wolde, vmmen de weldichlike besittinge dar de here Ko-
 nig van schrift dar ys oc wol openbare schün to dat so ys wente Konigh wolde
 mar

mar seligher dechtnise de frighede myt den holsten heren dar umme dewile he leuede Of hoff id Konigynne Margrete sin dochter an (*) der sele god hebbe, vnd lang wen Konigh woldemars tiden hebben de holsten heren nicht in den weren hat van desem vorscreuenen lande Men in der tiid alse Konigh woldemar doet bleff do hadde he dat vorscreuen land altomale in syner weren Sunder twe Slote, alse Gottorppe vnde dat Nyehus myt erer tobehoringe alse de do was, de hadden de holsten heren, vnde enthelden se doch weldichliken vnde wedder recht, vnde dar na alse Konigh woldemar doet was, do breken sik de holsten heren vurder in dat Sulue vorscreuen Land, alse se of wol vurder in dat rike deden myt macht vnde welde vnde wo se konden alse wol bewislik ys so see meer in de were kregghen wen se hadden, de wile dat dat Ryke to Dennemarken do herelof was, vnde in der twiuelinge stand, vnde eer Konyghynne Margrete tolaten wart vormundersche eres Sones also dat se mechtich wart des Rikes to Dennemarken, vnde in der suluen wise hebben de holsten heren dat beseten vnde hat bette to heer weldichliken wedder recht vnde noch besitten dat se dar aff noch in eren weren hebben.

(*) Hoff id an, Germ. hub es an, det er, begyndte at fore Krig med de Holsteenke Her-
 zer om Slewig, som hendes Fader tilforn havde giort.

